

Start with the introduction of the answer

سوال

بابا فرید نے اخلاقیات دا درس دتا اے۔ تارا کرو۔
بابا فرید نے اپنی شاعری دے ذریعے اخلاقیات دا
درس دتا اے۔ اوہ سچ بولن دی تلقین کردے اے
تے جھوٹ تول منع کردے نیں۔ اسی طرح نماز تے
ہر دا درس وی دیندے نیں۔

Highlight the headings

1- سچائی دا درس
بابا فرید سچائی دا درس دیندے ہوئے لکھتے نیں کہ
سچ ہی راہ نجات اے۔ تے جھوٹ تباہی دا سبب
بندا اے۔

Minimum description under a heading should be 5 lines

2- نماز دا درس :-
بابا فرید نماز دا درس دیندے نیں تے اونہاں
نے نماز دی اہمیت اوتے بولتا زور دتا اے۔
اٹھ فریاد و فغو ساز بیچ نماز
جو سسر سائل نہ نیوے سو سسر پ اتار
بابا جی اٹھتے نیں جو سرائے رب دے
انہی نہ ہک اوس نہ کوئی فائدہ نہیں
4- بابا جی نماز تے اگلت ورنے تول
بولتا مندا جانے سن۔

5

Leave a line space between headings for neatness

3- فلسفہ حیات :-
بابا فرید اپنی شاعری دے ذریعے فلسفہ حیات نوں
بیان کردے ہوں اٹھتے نیں ستر اتناں توں صرف
اپنی ذاتی دے دکھ نظم آوندے نیں۔
جے او اپنے آپ توں باہر نکل کے ویکے
تے اوس نوں پتا لگے نہ مخلوقی خرا
کس حل وچ رہے اے
3- فریاد میں جانا دکھ جھو کوں دکھ
سمائے جگ
اٹھ جھوٹے ویکیاں تان مگر گم ایسا آں۔

4-

ہمس دی تلقین :-

بابا فرید اپنی شاعری سے ہمیں دی تلقین
کرتے ہوئے آہستہ نہیں کہ دوہا لوگال
نوں ویکر کے اپنا دل گھوٹا نہ کز
اب نے دے تے ہمیں کس تے اب

دا سگر ادا کس
رہی سکی کلاک ٹھنڈا پانی پی
فریدا ویکر تیرا کئی چوٹی نہ آسائی

5- رب دی یاد :-

بابا فرید اپنی شاعری سے ایس گل فی تلقین
کرتے تے کہ رب دی یاد نوں کوی وی
نہ وسارو . جے انسان اپنے رب نوں نکل
جاوے تے اوہدی زندگی دا مقصد
میں ہی ختم ہو جائز اے

سے فریدا بچلی رات نہ جاگیو جیونڈر موی
جسے تیں رب دساریا تار رب دوسارو

6- رب نال محبت :-

اللہ نال محبت بابا جی دی شاعری وج
نظر آونڈی اے . اونہاں دے مطابق اللہ
نال محبت ہی انسان دا مقصد حیات
اے . ایس تو علاوہ تے انسان کول
کسے وی تھی بھرا . اپرا ہی تھے اوس
نوں دنیا تے آخرت تے کامیاب کوسی

سے بولے شیخ فرید بابا اللہ لے
اپرا تیں بوسے تان غانی گور گل

Short and incomplete answer. A 16 marks answer should have around 10-12 arguments and be on 6-8 pages

Improve the paper presentation and the headings quality

سوال منتر نیازی موضوع تے اسلوب دے حوالے نال وکھری شاعری کرکے

منتر نیازی موضوع تے اسلوب دے حوالے نال وکھری شاعری کرکے تے اوہ اپنے بسم پہ شاعرانہ گو وکھل انزاز رکھن دی وجہ توں بوجھے میثور سن . منتر نیازی نے اپنی شاعری وجہ علامتاں دا استعمال کسے وند دے حالات توں جنگ طریقے نال بیان کیا اے . منتر نیازی توں اچھا شاعر دی آکھیا جاتا اے .

منتر نیازی دی شاعری دے مجموعے کل کلام دے وجہ اونیاں نے وند دے حالات توں بوجھے علامتاں دے نال بوجھے سوئھے انزاز تے بیان کیا اے . اونیاں نے اپنی شاعری وجہ لوکاں دے دکھاں دے درداں دا اظہار نیو خوب کیا اے . ناکے اونیاں دا مطالعہ تے مساکپڑہ دونوں اے . اسی وجہ توں اونیاں دی شاعری نے اک وکھرا نظریہ آکھا اے .

Relate your headings to the question statement

کل کلام دا دیروا :-

1- علامتی نظام :-

منتر نیازی نے وکھریاں علامتاں دے ذریعے وند دے حالات توں لکے جھپکے انزاز تے بیان کیا اے . جھپکے نال دیکھن وکے توں کل کلام دی آجاندی اے . اونیاں نے جنگ نال مساکپڑہ دے تے ہر وصال دی علامت اے لوکاں توں بیان

کرن لئی ورتیاں نیں . اونیاں نے اپنی اک نظم
 "باری تے بیٹھا نکال" تے ایس دا اظہار
 ایج کیتا اے .

ع بلبل گبوں ، جھکر تھلن ، چیرے ادان ، ساف تھلن
 نکال تے نہ سکال ، باری تے بیٹھا نکال
 گلی گلی تے اپنی مٹی ، تھک تھک
 نہ سکال .

۲. اگھائی دا شاعر :-

اونیاں نے اپنی شاعری وج اگھائی دا استعمال
 کیتا اے . پنجابی شاعری تے اگھائی تو
 مراد اے کہ کجھ اشارے دتے جیہ تے
 دیکھن والا اونیاں اشاریاں دے ذریعے
 گلی تے پہنچ جاوے . اونیاں اپنی اک نظم
 ہے ایس تھلن ایج دسیا اے .
 ع تھلن پھور تے اوتھ سپ
 س پھور تے اوتھ سپ
 دھرتی پھیریاں اندر
 زر پھور تے اوتھ سپ

اونیاں تے اگھائی دا استعمال کردے ورتے دے
 حالات تھلن ایس طرح لکھے جھپے اتراں
 ہے بیان کیتا اے .

۳. زندگی دا مفہوم :-

تھلن اپنی اک بامقصد زندگی "تزارن" دا درس
 دیندے نیں . اوتھ لکھن وی بامقصد زندگی
 گزریاں تے اوہ دوجیا لوکاں تھلن وی
 اہم ای گلی لکھدے نیں . کہ زندگی کو
 واری بیری اے . ایس تھلن ایج ہناسھ تھلن
 کرنا چاہی دا .

آج دا دن وی اہورے لنگھا کوئی وی کلم نہ پویا
 پورب ولہ پشہا سورج، بجھم آن کھلویا
 نہ میں لیا کھنڈا نول، نہ میں یاد خزانہ پتیا
 نہ میں لڑی نماز تے نہ میں جام شراب پتیا
 آج دا دن وی اہورے لنگھا کوئی وی کلم نہ پویا

4- رومانوی رنگ:-

اونیاں دی شاعری وج علامتی نظام تہ
 علاوہ رومانوی رنگ دی لیرا 4

آہونیاں مکافان دیاں رنگینیاں باریاں نیں
 دارن دے شکاراں نے زلفاں کھلاریاں نیں
 ریندا لے زمین ورتے تے چون نال باریاں نیں
 دل پسیں دیاں اونیاں اداریاں نیں
 اسی طرح رومانوی رنگ اپنی شاعری تے پیدا کرن لگی
 اک لیور جامع اکھریاں نیں کلم

مٹھرا لعل کلاب دا تے جان ورتی لگو
 بیل چیت وساکو دا ایس کرمی دا لک

5- سادہ آسان پنجابی زبان دا درناؤ:-

اونیاں نیں اپنی شاعری تے سادہ آسان پنجابی
 زبان چالی ہے تاکہ عام لوکاں توں وی
 آسانہ تال سہجہ آجاو۔ تلی کمر دا
 استعمال کیتا ہے تے مستکلی لفظاں توں استعمال
 کرن لو گھریں کیتا ہے

6- نظم دی ابتدا:-

اونیاں نے ونر دے ویکے بلوے نظم توں لکھی ایس
 طرح بیان کیتا ہے۔ اوہ اکھریاں نیں کلم
 مگر دیاں کنڑھاں آوتے، دس دھتھاں لال تہا دیاں

Relate your arguments and headings to the qs statement

DATE: ___/___/___

آدمی راتھی بوئے کھڑکی، داتاں چنجان مار دیاں
 بررو حال وانو کولو تکیوں مہکاں باسی پار دیاں
 قبرستان دے دے دس کواں تہس طر دیاں.

7- دکو دا اظہار :-

منیر نزاری نے اپنی حیاتی تے نپو درد نظر
 ویراں وکھرا لے. ونزدک ویدے تہسا فون
 خرابا ہويا تے اپنے ایشیاں تو وکھر گئے. ایس
 ای رنگ انیاں دی شاعری وجہ وی نظر
 آونرا لے

کچھ گل وجہ خدا طوق وی سی،
 کچھ شہر و لوں دی ظالم سن
 کچھ سالوں مرن دا شوق وی سی

8- نم دا اظہار :-

منیر نزاری دی شاعری وجہ نم دا عنصر نمایاں
 لے. اوہ اپنے جزبات نوں بیان اکری پدیوے

کچھ دلی تہسے اتی رنگ دا نیچی پٹھا گا ریاسی
 کسے نے اوس کوں درا دتا تے اوہ آڈکنا
 ہر شاخ اودھے آڈن کھار نال تہسی سی
 کچھ دلی ایج ای کبری وی رہے گی

9- عشق حقیقی دا تصور :-

باقی شاعراں وانو منیر نزاری دی شاعری
 وجہ وی عشق حقیقی دا تصور لیرا لے.
 اوہ عشق حقیقی نوں ایس طرح اپنی شاعری
 بیان کردی تہس

کچھ جدوں دا اوس دا ویاہ ہويا لے
 اوہ آج تے آئی لے
 جیوے کوئی وکھری روح
 آسمانوں آ لے آئی لے

10- لوک گیتا دا رنگ:-

مشر نیازی ہے، شاعر وج لوک گیتا دا رنگ
وہی لہرا ہے۔ اونہاں دا اسلوب باہمی شاعر
نالوں وکرا ہے۔ اوہ اپنے جذبات تون لوک
گیتا دا رنگ ہے وی بیان کردے نے
۽ دو پتر لہراں دا

سادہ اپنے ای دکھائی مکنے کی ونہی دکھ پارانہ
۽ ایچھ موتیاں دا لوک گیتا، پنجواں دل مل کوئی تان

۽ اوہیاں مکھان دیاں رنگیناں باریاں نیں
رات دا شکاریاں نیں رنگاں کھلاریاں نیں

غزل دا سواد:-

مشر نیازی ہے شاعری وج غزل دا سواد
وہی لہرا ہے۔ بوہت کلم شاعر نے جنہاں
دی نظارہ وج غزل دا سواد لہرا ہے
۽ اپنے صر تو کافی پہلے کنی سوہنی لکری
پیار کرن تو کافی پہلے کنی سوہنی لکری سی

فنی جائزہ:-

1- پنجابی تشبیہاں تے استعاریاں دا استعمال:-

مشر نیازی نے فنی شاعری وج پنجابی تشبیہاں
تے استعاریاں دا استعمال کیا ہے
۽ سس باج، آستا، تو چہرنی وا
سرخ سر آتے جھل، پندرھے نال نال آ۔

2- سادہ تے آسان زبان دا استعمال:-

سادہ تے آسان پنجابی زبان ورتی گئی
۽ کلم عام لوکاں تون وی آسانی نال
آسکے۔

کم گھرا ہے۔ کیوں ہے طبی گل اپنا اثر کھو
 دیندی ہے تے ذریعہ والا وہی اوس دلچسپی
 نال شیخ پر لکھا ہے ایں وہی تو اونیاں
 نے اپنی گل نول سمجھا لئی اسی
 طریقہ اپنایا ہے۔

3- وعظاں دا دور :-

انہاں وعظاں نول پورے کے پتا لکرا ہے کہ
 اتنا اتنا تعلق بابا جی دی حیاتی دے
 مرحلے دور نال ہے جرد آپ نول حیرت
 تے فہم آوے ہویت عبور حاصل سی۔ تے
 اہم ایں گل جی جھک اونیاں دے وعظاں
 وج وی نظر آؤندی ہے۔

4- وعظاں دی تاریخ :-

اہم وعظ پنجاب دی قدامت نشر تھو
 تعلق رکھتے ہن۔ اوس ویلے اسلام نول
 گور اتنا نہیں جانے سن تے اسلام دی
 تعلیمات آوے جلی وی نہیں کرسکے سن
 بابا جی انہاں وعظاں نول لکھ کے لوکاں
 نول اسلام دی تبلیغ دا درس دیندے ہن

5- اللہ والیاں نال محبت :-

انہاں وعظاں وج نوشا گنج بخش تے ایں گل
 آوے جی زور دتا ہے کہ اللہ والیاں نال محبت
 تے عزت دا ~~حصہ~~ سلوک کرو۔ پتو جیہے
 توں اللہ والیاں نال خار بستہ ہن اونیاں
 دا انجام فخر نامو ملا ہوندا ہے۔
 اسلئے اللہ والیاں نال بنا کے رکھنی چاہی
 ہے۔

6- سچائی دا درس :-
 اہلیاں و عظاماں و ج نوٹس گنج بخش نے سچائی
 دی ایسی آوے زور دتا اے . اوہ اکھنڈ نہیں
 کہ جھوٹ لوں عطا والیا دا حال نہو ملا
 لیوندا اے . ایسی لئی سچ بولن والیاں
 دے نال اٹھ پتھر کے اپنی آخرت سزاوی
 چاہی اے . تے جھوٹ تو مکتا چاہیے

7- اسلامی تعلیمات تے عمل دا درس :-
 ایس تے اہلیاں نے اسلامی تعلیمات دی ایہیں
 تے ایہا نوں بیان کیتا اے تے اسلام
 تعلیمات آوے عمل دا درس دتا اے . ایہہ وعظ
 اہلیاں نے ان مسلماناں باب لکھیا اے جیسے
 خالی زبانوں تو مسلمان پوئے نے ہر دل و ج
 پے وی بندو مزید دے پڑوکار نہیں . بابا جی
 اہلیاں لکان نوں مت لاند پوئے اکھنڈ نہیں ل
 اسلامی تعلیمات آوے دل توں عمل کرو
 کیوں جے ایہہ ہی نجات دا ذریعہ اے

8- ظلم دی مذمت :-
 اہلیاں نے ظلم دی مذمت تے مظلوم دا ساغر
 دتا اے . جس ویلے بابا جی نے ایہہ وعظ
 لکھ اوس ویلے ظلم ہی انتہا لاوڑی
 سی . تے بابا جی اپنے وعظاں دا ذریعہ ایہہ
 ہی سمجھاؤں دی کوٹیشن کرنیوے پئے نے کہ
 ظالم واسطے کوئی وی راہ نجات نہیں اے .

9- پنجابی تھیپاں تے استعارہاں دا ورتاؤ :-
 بابا جی نے اپنے وعظاں و ج پنجابی تھیپاں
 تے استعارے ورتے تے . تاکہ لکھن والیاں نوں
 آسانی تار سمجھ آسکے .

10- پنجابی محاوروں کا استعمال :-
 پانا جی نے انہیں وعظان وچ پنجابی محاوروں دا
 استعمال پتا لے . مثال کے طور تے
 سچ نکل جیت تے گور نکل ہمیشہ پار پڑندی
 اے .

مگدی گلی :-
 لیجول ڈاکٹر اسلام زلنا :-
 ایہم وعظان اک پاس پنجاب دی عظیم تارخی
 نشر دا شاہکار تے خوف پاس اسلام
 دی تبلیغ وی کردے .
 نوٹش تبلیغ بخش نے ایہم وعظان لکھ کے نہ
 صرف اسلام دی تبلیغ کیتی اے بلکہ پنجابی
 زبان دی حرمت وی کیتی اے .

سوال :- "وارث شاہ کی پسر نون پنجاب

دا انساٹکو پیریا آکھیا جاندا ہے۔ کیرا ایس گل تھینا ہے؟

وارث شاہ کی پسر نون پنجاب دا انساٹکو پیریا
آکھیا جاندا ہے۔ کیرا ایس گل تھینا ہے کون ہے؟
وارث شاہ نے پسر لکھو کے پنجاب دی
ثقافت نوں بیان کیا ہے۔ نے اوس
ویلے دیاں ظلم آبادیاں نوں وی سامنے بیان
کے۔ اوس دوراں وی عورتاں نال اچھا سلوک
نئی بیوتا سی۔ پسر دی کھیریاں تھے زلمی
شادی ایس گل دا ثبوت ہے۔
کسے نقاد نے کہ قوب آکھیا سی کہ
وارث شاہ نے پسر لکھو کے پسر نون راجھ
کو کول کھس لیا 40 بن لہی کوئی پسر واپس راجھا
آکھیا کھس دا بجائے پسر وارث شاہ

پسر کے بعد نون آج سوور گزرن ولے
نے دل فیر وی پسر ایس سوال آپ
کے۔ ایس گل نون سمجھن تھی کہ "وارث شاہ
دی پسر" نون پنجاب دا انساٹکو پیریا آکھیا
جاندا ہے پسر دا ویروا کرنا ضروری ہے
پسر (وارث شاہ) دا ویروا :-
1- وحدت الوجود دا درس :-

اوہ ایس دا وج وحدت الوجود دا درس دینا
یلوے آکھیا میں کہ
۱- راجھا راجھا کرے نہ میں آئے راجھا بیوٹی
سرو نہ میںوں دلپیرو راجھا مجھ پسر نہ آکھو کوئی
راجھا میں وج میں راجھ وج مجھ فیال نہ کوئی
میں تابی اوہو آپ ہے، ایس آپ کس دلجوئی

2- عورتاں دی بے حرمتی :-
اوس ویلے پنجاب دے وج عورتاں دے نال چکا سلوک

نتیجہ کیا جاننا سی۔ پھر دی زیر دستی سکا دی
ایس گل دا بکورت اے۔ عورت دی صرفہ
پوچھن دا حق ہے اوس نون اسلام دی
دتا اے تے ایہ اوس دا سڑی ہٹی لے۔
پھر اوس ویکے وی عورتاہ دے نال زیر دستی ہونوی
سن

تے وے رانجیا واہ میں لاکھی ساڑے وس تھیں گل بے
وس ہونوی

قاضی ماہیاں ظالماں بنن لوری، تیرا مندا دی دوستی
بس لہو عی

گھر کھیریاں دے نہیں وسنا میں، سادی انہاں دے نال خرہ
ہونوی

جان جیواں گے ملاں گے دب میلے، حال سال تار دوستی
بس لہو عی

-3

اخلاقیات دا درس :-

وارک شاہ نے پھر لکھ کے اخلاقیات دا درس
دتا اے۔ اوہ آکھن میں کہ اپنے کاطاں دی
وم اتو ای انسان خوار ہونو میں۔

وارک شاہ اوہ سرا ای جیونو میں
جنہاں کبتیاں نیک کماشیاں میں
والک شاہ فعلان وے نال ہونو بند خوار
پاں گناہ تھیں حمدے میں۔

-4

مزہبی حالات :-

وارک بے شاہ نے "ملاع" دے کردار تے رانجی
دے کردار تے آپس دے مکالمیاں دے ذریعے
اوس ویکے دے صیٹی دے حالات دے دروسیاں تے
پڑھائے جانے والے سبھی تے ^{میتاں} حالات
نوں بیان کیا اے۔ تے ایہاں ^{میتاں} سارے مزہبی
حالات نوں بے نقاب کیا اے۔

5- سیاسی حالات:-

حجروں وارث شاہ نے پسر لکھی اوس ویلے پنجاب کے حالات کافی خراب سن احمد شاہ ابراہیم کے عہدے ، سلطان دیاں ساز شاہ نے مسلمانان دیاں اوس دیاں سلطان دیاں دی وجہ تو پنجاب آکر قبرستان بن گیا ہے۔ انہاں خراب سیاسی حالات نون وارث شاہ نے اس طرح بیان کیا ہے۔

۷۷ پیا ملک کے وجہ سے لبر رولا، ہرکے کے پتھر تلوار

حجروں دس دے حصے سردار آپے، گھر و گھر جاوین ہمار

6- پسر کے کردار:-

پسر کے کردار کے نال جن کپرو، سبتی، ہرغان، ملا، جوگتے، پسر، رانجا، قافی، مٹھی زان، جوگتے۔

7- کردار دا رویہ:-

۷۷ وارث شاہ میان ویکو ٹنگ لنگی، سلطان دی

کا حکایتی ۷۷ سلطان شطونگرے پتھر جوین، سبتی گورو اسی جوگتے

کپرو نے سبتی پسر کے اسی کے کردار نے جنہاں نے اچھا کردار نہیں بنیایا ہے پتھر نے رانجا دونوں نون نقصان پہنچاؤں دی کوشش کیتی ہے۔

8- دکو دا اظہار:-

۷۷ وارث شاہ نے اسی وجہ دکو دا اظہار ہی کیا ہے کیوں ہے پسر نے رانجا دی داستان بنو دینی ہے۔ وگھوڑے دا احساس انسان نون دیکھ کم دینا ہے۔

ہے پھر آگہی ہو گیا جو موٹو آگہی، کون رطرتے پار مناوٹرا کے
 ایسا ہے کوئی نہ ملتا میں ڈھونڈ نکالیں جیسے گناہوں
 مور یاوٹرا کے

ملتی گل :-

مادی گل ایسا ہے کہ وارث شاہ نے پھر لکھ
 کے پنجاب دی لہڑیپ و لولفت نول
 سامنے لہلہذا لے ہے آوس ویلے دا معاش
 تی سیاسی حالات نول وی دیا لے . وارث
 شاہ نے پھر نول ایس بہترین انداز لے
 لکھا لے کہ سو وڈ گزین والے نے آئے
 وی پھر ایسی مثال آپ لے . ایشان نول
 تھور علم ان نے وی وارث شاہ دی
 تعریف لکھی 4 .

اقبال پار دیاں آگہی میں کہ
 وارث شاہ جنڈیے واہ واہ پھر بنائی
 اعد پار کیے ایسا ہی اگل میں نہیں آگہی

سوال: سر ناویاں وچوں کسے دو آئے نوٹ لکھو

شلوک :-

ادبہ اصطلح وچ شلوک تو مراد ایسا جی
 لہف 4 جیہک دونوں مصرے ہم قافیہ
 ہونک ہن . تے اس نول کسے آگہی لول
 نے لکھا ہووے ایسک وچ موضوع
 دی شلوک قدر نہیں ہونری . کسے وی
 موضوع آوتے گل کسے حاسکری لے .
 شلوک دا لفظ شاہ لول تو نکھیا لے .
 شاہ لول تیری زبان دا لفظ لے
 جسک معنی 4 بادشاہ دا . جہاں

بابا فرید کے شلوک نورو مشہور بیرونہ میں

ہے رکھی ہوئی کھا کے طہنڈا پانی پینے
فریدا ویلو ڈرائیج ہوئی نہ تھک سکی

ناول :-

ادبی اصطلاح وجہ ناول ایسا ہے جو لفظ
نوں لکھا جانے کے جس پر وجہ حقوق زندگی
کے پیش آنے واقعات نوں کہانی کا
طور سے پیش کیا جاوے۔

ناول کے عناصر/ ارکان :-

1- **شخصیات** :-
ناول لکھنے کے کسی نہ کسی قسم یا کہانی کا ہونا
ضروری ہے۔ ایسے کو بغیر ناول نئی لکھا جاسکتا۔

2- **پلاٹ** :-
کسی بھی ناول نوں لکھنے کے پلاٹ کا ہونا ضروری
ہے۔ پلاٹ اور خاکے کے جیسے آؤ کہانی لکھنے
جانزی ہے۔

3- **مکالمہ نگاری** :-
ناول نوں آگے بڑھانے کے کرداروں کے ایسے
کے کل بات دا ہونے مکالمہ کرنا ضروری ہے

4- **کردار نگاری** :-
ناول نگار کرداروں کے جزئیات، احساسات
کے انہاں کے حیلے کے بول چال نوں
بیان کرنے کے

5- **تجسس** :-
ناول نگاروں کے نے تجسس نوں ناول وجہ
بہتر کرنا ہونا ہے کہ ہر شخص
و کے دا تجسس بہتر کرنا ہونا

DATE: ___/___/___

ناول ۵۰۰ اقسام :-

- ۱- تاروخی ناول
- ۲- کمر داری ناول
- ۳- سوانحی ناول
- ۴- روحانی ناول
- ۵- افسانوی ناول